

Pesta 5/17 augustu.

Va esí dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 30.

Anulu IX, — 1873.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman' a 2 galbeni.

Jelea floriloru.

Mristu suspina
In gradina
Florile,
Lacrimi vérsa,
Candu revérsa
Diorile.

Ros'a díce:
Nu-su ferice
Dragi sorori;
Spiculu verde
Faci'a-si perde
Pana 'n diori.

Rosmarinulu,
Ism'a, crinulu
Vescediescu;
Maghieranulu,
Tulipanulu,
Se palescu.

Florióre,
Rapidórie,
Lacramiori
De ce versati?
Si suspinati
Pana 'n diori?

Greu ne dóre,
Cà-ci de sóre
Ne uscâmu;
Si de jele
'N lacrimile
Ne scaldâmu!

Anastasia Leonescu.

Fiic'a banditului.

— Novela. —

(Urmare si fine.)

— Apucati-ve dar de sentintia.
— Rspunde numai la intrebàri! Cum te
chiamà?

— Mateiu Porumbariu.

Vatavulu tresari, si-par' cà nu voiá sè
crédia urechiloru sale — intrebà de nou:

— Cum te chiamà?

— Ti-am spusu: Mateiu Porumbariu.

Vetavulu sari in picióre si díse catra cei
de la mésa iute:

— Esíti toti!

Banditii se scolara la momentu, si in
surtu timpu in sala nu remase decâtu vata-
vulu si Mateiu.

Vatavulu se scolà apoi si elu, se apropià
de tinerulu prisonieru, si i díse in tonu fórte
afabilu:

— Domnule Porumbariu, mi-pare bine că am onóre a te salutá in modest'a mea locuintia! Asié dara, că te miri de primirea curiósă ce ti-am facutu?!

— Intru adeveru, domnule...

— Scíu. Dar éta ti-o voiú esplicá.

— Sum curiosu.

— Asculta dara! Aruncatu de sórte in acestu locu singuraticu, unde nu strabate nici odata unu sufletu de omu, decátu animalele selbatice, me urescu fórté. Ca totu-si câteodata sè-mi mai facu vr'o petrecere, tramiu servitorii mei prin tóte partile in codru, sè caute p'acolo vr'unu caletoriu, sè-lu prinda si sè-lu aduca la mine chiar si legatu. Asié o patísi si dta!

— Dar tribunalulu de mai-nainte?

— Ca glum'a sè fía mai deplina, imbracu pe servitorii mei de banditi, si aducându-se aice óspele prinsu cu sil'a, formezu din ei unu tribunalu.

— Ciudata gluma!

— Sè me ierti, dar n'am sciutu cine esti. Déca ti-spuneai numele numai decátu, i faceam mai iute capetu.

— Dar me cunosci?

— Da.

— De unde?

— Fiic'a mea mi te-a amintitu.

— In casulu acest'a, domnule, vei fi sciindu, că eu am mai fostu in castelulu acest'a, si am mai voitu sè vinu aice.

— Da, scíu tóte.

— Mi-pare dara bine, că intemplantarea ne-acceptata mi-a oferitu atátu de iute ocasiunea acceptata de a-ti face cunoscintia.

— Si eu me bucuru.

— E bine, sè nu perdemu timpulu, ci sè incepemu la fine. Domnule... nu-ti scíu numele...

— Stölzer.

— Domnule Stölzer am onóre a cere man'a fiicei dtale!

— Onoratu pré multu de cererea dtale, te rogu totu-si a-mi lasá timpulu pentru respunsu, pana candu voiú vorbí in privinti'a ast'a cu fic'a mea, că-ci vointi'a ei este decidie-tória pentru mine.

— De siguru. Voiú acceptá dara cu placere...

— Inse haidamu acuma in despartimentulu óspetiloru mei, că-ci déca vomu mai petrece multu timpu aice, dta vei crede cu totu dreptulu, că te affi la unu banditu. Hahaha!

— Nici decum, — díse Mateiu cu finétiá, — dar sè mergemu, déca poftesci asié...

Apoi domnulu casei lu-luá de bratiu, si plecara amendoi in despartimentulu óspetiloru, unde Mateiu se 'nuimi de lucsululu celu mare.

Ei petrecura apoi acolo la olalta pana tardiu, si candu se despartira Mateiu díse cu fericire:

— Si eu eram p'ací sè credu, că omulu acest'a e banditu!

VI.

Erá nópte.

Totu castelulu dormiá in tacere. Numai intr'o odaia din cornu se mai zariá inca o slaba lumina.

Acolo zacea culcata Azraela, totu intorcându-se in patu, fara sè póta dormi, că-ci cele petrecute cu ea in sér'a trecuta i apesara cu mare greutate sufletulu, si i pefugau somnulu.

De odata ea audi unu sgomotu usioru la usia.

Se întórse intr'acolo si întrebà:

— Cine-i?

— Eu sum, domnisióra.

— Ana?

— Da.

— Ce vrei?

— Placa a deschide iute usi'a, că am sè-ti spunu unu lucru mare.

Azraela sari din patu indata, si imbracându-se iute, deschise usi'a, pe care camerier'a Ana intrà.

— Iértá-me, domnisióra pentru acést'a incomoditate, dar caus'a e fórté mare si grabnica...

— Vorbesce! Pentru Dumnedieu ce s'a intemplantu?

— Sè ti-o spunu dara, inse nu te spariá! Intre servitorii domnului am si eu unulu cu care traiescu bine. Acest'a acuma e cam bétu, si in betí'a sa mi-a povestitu, că ei a séra au prinsu pe drumulu de catra Porumbeni, pe unu tineru, si l'au adusu cu sil'a aice in castelu, ca sè-lu despóie.

— Dar cine siedu in castelulu acest'a?

— Si dta nu scí?

— Nu.

— Banditi.

— Dómne apera si feresce! Dar tatalu-
meu?

— E vetavulu loru.

— Taci nerusinata, si nu insultá pe
tatalu-meu! Ast'a e minciuna pré cute-
diatória.

— Vei vedé si dta.

— Tatalu-meu banditu! Blastemata sè
ffa limb'a, care cutéza sè-lu injure astu-
felu!

— Nu-mi pasa, déca-i numai injuratura
ceea ce dîcu. Dar asculta cine a fostu tinerulu
adusu aice cu sil'a?! L'am vediutu si eu. Erá
tinerulu cu care dta vorbisi eri dupa miédia-di
la marginea padurei.

— Mateiu?

— Porumbariu!

— Apoi, apoi?

— Apoi tinerulu adusu aice legatu, are
sè móra inca in nóptea acést'a.

Azraela scóse unu tîpetu sfasîatoriu.

— Ce vorbesci? Tu glumesci asié dara?
Spune, cà glumesci!

— Dorere! Nu potu minti.

— Cum ai dîsu?

— Mateiu Porumbariu trebue sè móra in
nóptea acést'a.

Azraela lesîná.

Camerier'a o luà in bratie si o culcà
in patu.

Apoi aduse apa rece si o stropi.

Dar insedar.

Nefericit'a copila par' cà ar fi moritu in-
data, nu se mai desceptá.

Camerier'a se sparià grozavu.

De siguru ar fi lesînatu si dîns'a, de cum-
va Azraela intr'unu tardu totu-si nu si-ar fi
vinitu in ori.

— Asié dara, cà numai am visatu? Spu-
ne, cà numai in visu am vediutu periclitata
viéti'a scumpului meu Mateiu! A fostu numai
unu visu, nu-i asié? — fure primele ei cu-
vinte.

Anim'a camerierei mai cà se sfasîá de do-
rere, dar nu potea mintî, cà-ci pericolulu erá
mare:

— Bucurosu asiu dîce, cà numai ai vi-
satu. Inse nu potu. Trebue sè-ti spunu totu,
cà sè poti ajutá, — pana ce inca nu e
tardu!

— Asié dara Mateiu are sè móra inca in
nóptea acést'a?

— Da. Elu fu primitu bine, de catra pa-
rintele dtale, numai ca sè-i stinga ori ce schin-
téua a suspitiunii. Dar dupa ce se culcara, totu

dinsulu a datu porunca servitoriloru banditi,
sè-lu omóre inca in nóptea acést'a.

— Ana! Vorbesci dta seriosu?

— Asié sè-mi ajute Dumnedieu câtu de
seriosu vorbfi acuma!

— E bine, asié dara nu-i iertatu sè per-
demu nici unu minutu. Trebue sè mergu a
ajutá, pana ce inca faptulu grozavu nu s'a se-
vêrsitu. Me ducu sè dau de scire lui Mateiu ce
crudime lu-amenintia, si lu-voiu scapá. Hai-
da, condu-me in despartimentulu unde dór-
me elu!

Camerier'a se scolà iute de pe scaunulu
de langa patu, si aprindiendu o lampa secreta,
plecà nainte, Azraela dupa ea.

Astu-felu mersera ele prin mai multe odâi
si ambituri, pana ce in fine camerier'a se opri
inaintea unei usie, si dîse:

— Aice dórme domnulu Mateiu.

Azraele batù incetu la usia.

Nimene nu respunde.

Atunci ea incercà a o deschide. Usi'a nu erá
incuiata.

Si ea intrà cu lamp'a in mana. Camerie-
r'a remase la usia afara.

La lumin'a lampei ea vedea bine in odaia,
si zari numai decátu patulu in care dormiá iu-
bitulu ei,

Cu pasi tremurandi se apropià de patu, si
anim'a-i palpitá ferbinte, vediendu inaintea sa
pe idealulu visuriloru sale.

S'ar fi totu uitatu la elu. Dar nu erá tim-
pu de perdutu.

Deci se apropià de fati'a lui si i siopti:

— Mateiu.

Inse obositu de suferintiele dîlei, ju-
nele vênatoriu dormiá dusu, si nu audí acésta
siópta dulce.

— Mateiu, scóla-te! — repetî Azraela a
dóu'a óra totu insedar.

Atunci i atinse incetu umerulu, si Mateiu
se desceptà indata.

— Dta aice? — esclamá elu plinu de ui-
mire.

— Nu te mirá, draga, cà me vedi aice!
Scfu, cà nu se cuvine sè te cercetediu si chiar
in momentulu acest'a, dar iubirea m'a indem-
natu sè-mi facu detorf'a.

— Ah! Ce-i?

— Mateiu, chiar acuma aflai, cà te ame-
nintia unu pericolu mare. Am vinitu dara sè
te insciintiezu, sè poti scapá.

— Ce pericolu?

— Castelulu in care te affi, e unu cuibu
de banditi.

Mateiu tresari, apoi dîse:

— Am ganditu si eu, dar in urma mi-am stramutatu parerea. Adusu aice cu sil'a si legatu, mai tardiu fui bine primitu de catra tat'a dtale. Te-am si petîtu indata. Éra elu mi-a respunsu, cà se invoiesce, dar mai antâiu are sè vorbésca cu dta.

— Dorere! Numai te-a amagitu. Elu pan' atunce a si vorbitu cu mine. Mi-a spusu, cà eu nu potu fi a dtale, de óra-ce elu a omoritu pe tat'a dtale.

Mateiu tresari grozavu, si dîse in tonu infioratoriu:

— Asié dara tat'a dtale e unu...

— Ah! omóra-me, dar nu pronunsiá inaintea mea acestu cuventu! Urechi de fica nu potu sè-lu audia fara sfasiarea animei. Afla pe scurtu, cà mórtea dtale inca s'a hotaritu.

— Ce? — intrebà Mateiu cu gróza.

— Ai sè mori in nóptea acést'a, dóra peste câte-va minute, — cà-ci porunc'a e data.

— Eu sè moriu? Dar pentru e?

— Nu scfu. Inse nici nu voi a scrutá acuma causele acestei crudîmi! Grabesce, gata-te de cale, si fugi d'aice! Dar mai antâiu omóra-me, cà-ci nu mai vreu sè traiescu. Iute, nu intardiá nici unu momentu. Nu cumva sè te prinda aice banditii ucigasi! Pórt'a e incuiata, dar camelier'a mea te va conduce pe o cale sub pamentu la o usia secreta. Acolo vei gasí unu calu. Urca-te pe elu. Dà-i pinteni, — si nu mai gandí la mine! Eu pe atunce voi fi trecandu la viéti'a vecinica, unde totulu e fericire, si unde ómenii nu se ucidu.

— Eu sè te lasu aice? Nu! Nu voi face ast'a. Voi mori si eu cu tine, séu vei veni cu mine; dar nu te voi parasí in veci!

— Dar eu trebue sè moriu.

— Pentru ce?

— Pentru cà nu mai potu sè ffu fericita.

In ori ce momentu mi-asiau aduce a minte, cà sum fiic'a unui banditu, care a omoritu pe tatalu-teu. Dinsulu mi-a spusu, cà l'a omoritu in duelu, dar eu nu-lu mai credu. De buna séma l'a adusu si pe elu aice cu sil'a, apoi l'a ucisu si l'a jefuitu. Oh! lasa-me sè moru, sè nu ffu silita o blastemá la ffa-care momentu umbr'a aceluia, pe care ar trebú sè-lu totu binecuventu!

Mateiu suferiá mari doreri.

De odata elu si-aduse a minte de cuvintele ce le-a rostitu la mormentulu parintelui seu ucisu de banditi: „Juru pe mormentulu

teu, scumpulu meu parinte, cà voi resbună mórtea ta!“

— Éta acuma am aflatu banditulu de multu cautatu, — si-dise elu, — sum chiar in cuibulu lui. Dinsulu voiesce sè me omóra si pe mine, ca pe tatalu meu. Si eu mai stau pe gânduri?

— Nu, nu, — continuà elu, — am juratu resbunare, si eu voi tiené juramentulu meu.

„Resbunarea mea va sè ffa cumplita!“

„Voiu stinge amorulu din peptulu meu, si voi omorí copil'a adorata. Dar pe banditulu-parinte lu-voiu lasá viu, sè simta pe tóta diu'a chinurile cele mai cumplete si sè móra de mfi de ori.“

Dupa acésta meditatiune scurta, dise cu voce nalta:

— Azraela! Te iubescu pana la nebunfa. Sum gata la ori ce sacrificiu pentru tine. Dar tocmai pentru cà te iubescu, voi sè implinescu cererea ta. Te voi omorí!

— Ti-multiamescu, iubite. Dar iute, ca sè moru inca fericita. — Grabesce, grabesce!

Mateiu sari in picióre, culcà pe Azraela in patu, apoi apucà iute cutítulu seu venatorescu — unic'a arma ce banditii neobservandu-o i-o lasara — si strapunse sinulu copilei dalbe.

Apoi sangele isbueni si inundà cadavrulu scumpu.

Unu „ah“ mai scóse ea, si mori.

Mateiu se uitá la ea cu anim'a sfasata de durere, — si dóue lacrimi se ivira in ochii lui.

Atátu de frumósa erá ea in momentulu acest'a!

Dóra si mai frumósa decátu pan' atunce.

Perulu ei despletitu i adumbriá tristu fati'a palita, guriti'a-i nu mai suridea, ochii-i nu mai straluciau, manile ei se aninau in josu ca dóue fire de crinisiori, — anim'a-i nu mai palpitá.

Mateiu totu se uitá la ea...

Apoi luà cutítulu si-lu infipse in anim'a sa...

Candu apoi vinira banditii sè implinesca porunc'a vetavului, ~~odaa~~ gasira in dóue cadavre...

De ajunsu!

De atunce au trecut multi ani... Adi castelulu nu mai este...

Betranii povestescu, cà vetavulu gasindu-si fiic'a mórta, aprinse castelulu, sari in focu, si se prefacù si dinsulu cenusia.

De n'ar fi fòstu, nu s'ar povestí...

Iosifu Vulcanu.

Ochii ei.

Nu sciu caus'a ce sè fia,

Cà in ochii tei Maria!

Nu potu, nu a me uitá!?

Totu-si fati'a ta frumósa,

Díu'a, nóptea 'ntunecósa,

Stà totu inaintea mea.

Ca si dóue stelisióre

Mititele, 'ncantatórie

Ochisiorii tei lucescu;

Candu-i vedu lucindu, indata

In anim'a-mi sagetata

Ah! unu chinu placutu simtiescu.

Chinu usioru si o dorere

Insocita de placere,

Jugulu dulcelui amoru...

Lasa-me dar copilitia,

Scumpa, draga garofitia,

Pururea sè te adoru!...

S. Sincai.

Preservativu de cholera.

Choler'a grasséza in cele mai multe parti ale Transilvaniei si Ungariei. Credemu a face unu serviciu bunu publicului nostru, reproducându din „Romanulu“ urmatoriulu articolu:

Pentru ca sè se ferésca omulu de cholera, cauta sè se pazésca de ori-ce slabesce corpulu si de ori ce lucru care dà locu la indispositiuni. Candu eram in spitalele Parisului, in timpulu cholerei de la 1865 si 1866, s'a veduitu cà intrá unu mai mare numeru de bolnavi Marti'a.

Caus'a erá, cà mai toti lucratorii serbau Lunta, cum facu si asta-di susterii la noi, adeca lucratorii faceau escese de totu felulu si

mai alesu de beutura. Cine vré sè nu se espuna la cholera, in orasiere unde epidemf'a a petrunsu, cauta sè faca tocmai contrariulu de ce facea lucratorii vitiosi si destramati: cauta sè duca o viéti'a din cele mai regulate.

Sè vorbimu mai in detaliu si sè combatemu unele apucature si unele prejudetie.

Choler'a lovesce mai alesu pe ómenii cari au fostu slabiti si sleiti de alte bóle. E de mare necesitate dar ca sè se caute cine-va cu in-grigire indata ce are vr'o indispositiune fia càtu de usióra in aparintia: asié sè nu lase sè faca satu unele bóle, cum sunt frigurile, tusea, gâlcile, díarea, stricarea stomacului si a digestiunii.

In timpu de epidemf'a, si chiar càtu-va timpu inainte d'a se declará epidemf'a, multa lume e prinsa de díarea cu colice séu fara colice.

O usióra díarea nu e totu un'a cu cholera, dar diarea déca taragaiesce mai multu, pre-dispune pe omu la cholera.

Ca sè se trateze cine-va de diarea, — cauta:

I. Sè iea ca beutura — mai alesu dupa mésa — ceaiu de zalesiu (latinesce se numesce salvia, in frances'a se díce sauge.) In multe case, candu voru sè faca ceaiu de isma, de zalesiu séu de melisa, se apuca de pune sè férba la focu apa cu iérb'a din care vré sè faca ceaiu, si totu mirosulu, totu aromulu se duce pe cosiu.

Ceaiulu de zalesiu cauta sè fia oparitu, cum se face ceaiulu chinezu, ceaiulu dísu muscalescu. Se pune zalesiu in ceainicu de 3 ori mai multu de càtu s'ar pune ceaiu, se tórna peste elu apa ferbinte, si se lasa acoperitu cam 10 minute. Se stracóra si se bea caldu, cu zacharu. Se póte bea si rece.

Si ceaiulu de isma e bunu, si ceaiulu chinezu, si ceaiulu de scórtia de lemaia; inse zalesiulu e mai bunu de càtu tóte, cà-ci este si aromaticu si amaru.

Caramide calde pe pântece.

Sè se iea de 3 ori pe dí câte 5 picature de laudanum; cu totulu 15 picature pe dí. — Séu p'o bucatíca de zacharu, séu intr'o lingu-ritia de ceaiu.

De la luarea picatureloru si pana la mancare, sè tréca celu putínu o óra. Dupa mancare, sè tréca 3 óre si apoi sè se iea picaturele. Déca omulu are colice pré tari, sè iea picature chiar si indata inaintea mancàrii séu indata dupa mancare.

E bine sè iea cine-va ceaiu de zalesi, mai alesu dupa picature indata.

Déca diarea totu persiste, cu tóta luarea de laudanum si de ceaiu de zalesiu, e necesariu sè se iea subnitratu de bismut. Acésta este o pulbere alba si fara nici unu gustu; se iea in apa simpla séu in apa cu zacharu. Se póte luá de 2 ori pe dí câte 2—3 séu 4 grame, adeca cu totulu 4—6 séu 8 grame pe dí. Cu bismutu se face si velutina, acea pudra de moda, cu care se presara cocónele pe obrazu in diu'a de adi.

Persónele slabutie, pipernicite, delicate, sè iea in timpu de epidemía, vinu de chinchina, (ca mai eftinu se iea vinu in care a lasatu sè sédia 3 díle flori de centaura.) Sè iea inainte de fia-care mancare, câte unu paharelu de vinu de acest'a — chinchina séu centaura — unu paharelu ca de tiuica. Vinu de chinchina sè iea mai alesu convalescentii, cei carii s'au scolatu de curendu dupa bóla.

II. Sè se pazésca de curintele de aeru. — Mai alesu candu timpulu se recesce rapede sè iea séma si se nu stea cu dóue ferestre deschise d'odata, séu cu dóue usie, séu c'o usia si o feréstra deschise amendóue. La noi fórte adesea stà lumea in curinte de aeru. Déca, dupa ce-a fostu timpulu caldu, plóua si se recesce aerulu, mi-se intempla adesea sè fiu chiamatu ca sè vediu unele persóne prinse de nevralgia a fechie — doreri in falca séu in templa — de doreri in urechi, de doreri in spate. Dar par' cà e o regula stabilita: tóte aceste persóne intréba cu mirare, cà de unde sè le fi venitu dorerile? Si, pe candu se vaieta si se mira, eu le gasescu siedindu intr'o usia si o feréstra, deschise, date de parete.

III. Sè se pazésca de recéla. Recirea la picióre si la pântece mai alesu este periculósa. Persónele cari sunt supuse la colice si la stricarea de stomachu cauta sè pórté pe pântece unu brâu de flanela.

Par' cà scú din nainte, cà multi din lectori voru díce c'aru fi o esageratiune sè se puia brâu de flanela pe véra, cà nu e bine sè se cocolosiésca cine-va astu-felu, cà brâurile de flanela sunt bune pentru cei sfrejiti si plapandi, etc. etc.

La aceste respundu din nainte, cà la 1865 si 1866 s'au distribuitu cinture de flanela in lun'a lui augustu la toti soldatii din garnison'a Parisului.

Nu va díce nimeni, cà soldatii francesi sunt sfrejiti, cocolosi si plapandi.

IV. Se va desinfectá apartamentele, adeca se va curati aerulu unde miróse uritu din caus'a unoru vecinetati nu pré curate. Ca sè se desinfecte lesne si eftinu unu apartamentu, este bine sè se puie in camere si sale câte-va strachine cu pecura de gazu (goudron de houille.) La 3 séu la 4 díle se arunca pecur'a care nu mai are mirosu si se pune alt'a. In orasiere unde nu este gazu, sè se curatiésca aerulu, punendu-se sè ardia mai de multe ori pe dí resina de bradu: unii dícu resina.

Sè nu se preamble omulu pe langa lacuri, smircuri si mlastine.

V. Sè se ferésca de mancàrile grele si indigeste: siunca, carnati de porcu, caltabosiu, tocana unгурésca, tiri, ghiudenu, castraveti, patlagele vinete, bucate pré inecate in grasime, fructe crude.

Sè nu bea apa cu ghiatia. Aproposito de ghiatia, voiú spune, cà s'a luatú séma de multu cà e periculosu sè bea omulu rapede o mare cantitate de beutura rece, bunióra unu paharu mare de apa rece ca ghiati'a, fia amestecata cu ghiatia séu numai tienuta in ghiatia, mai alesu candu corpulu e in sudóre; dar nu e nici unu periclu déca se inghite o beutura rece — fia si fórte rece, — inse luata câte putínu, câte putínu de totu, si la intervale de 2 séu 3 minute.

Asié se póte luá fara periclu o jumetate de portiune de inghiatiata, udata cu romu séu cu cognac, séu cu tiuica, câte o linguritia din minutu in minutu séu din 2 minute in 2 minute. Se póte ér inghiti mici bucatiele de ghiatia la intervale de 2—3 minute. Se póte éra-si luá unu paharu de apa cu ghiatia, dar sè se sórba câte putínu, totu la intervale cam de 2—3 minute.

In timpu de epidemía, nu e nimicu mai periculosu ca veghiàrile si cinele nopturne si desordonate, mai alesu candu aceste petreceri de petrecanie se dau in locuri reci si umede.

Eu acusu veghiàrile, ostenelele, escesurile si imbuibàrile: nu acusu beuturele spirtóse, candu sunt beute ca lumea.

Cu totulu din contra: voiú díce cà, in timpu de epidemía, cauta sè bea omulu vinu mai multu, sè bea câtu-va poté mai multu vinu, fara sè se calésca.

O beutura escelinte este caféu'a.

VI. In tóte dílele sè faca o mica preamble nu ostenitória.

Sè nu stea cu multi gramada la unu locu.

Sè nu stea câte 15 si 20 insi intr'o camera.

Casele sè se aerésca in tóte dílele!

Dr. Obedenaru.

Menuntiusiuri statistice.

Teatre in Russia. In Russia sunt 142 de teatre, edificate de comunu din lemnu. La dóuedeci de orasie ajunge câte unulu.

Numerulu locuitoriloru in Russia européna, ce consta din 50 provincii rusesci si din 10 polonesci, in anulu 1867, pe unu teritoriu de 87,485 m. geogr., s'a urcatu la 69.364,541 suflete.

Merita a insemná, cà cutremurarile de pamentu pré desu sè potu esperiá in lun'a lui aprile.

1850 la 6 aprile in Londra erá fórte mare cutremuru de pamentu, s'au ruinatu bisericici si edificii mai mari.

1672 la 14 aprile cutremurulu pamentului in Rimini a nimicitu mai multu decátu 1500 de ómeni.

1755 in lun'a lui aprile a nimicitu cetatea Quito.

1835 in lun'a lui aprile in Calabria a ucisu 1000 de ómeni.

1851 la 2 aprile in Valparaiso s'au rui-natu 400 de case.

1863 la 22 aprile in Rhodu a nimicitu 15 sate si 300 de ómeni.

In acestu anu asemene in aprile a gras-satu in Doncasteru.

Inse asié se vede, cà Italia se infiorédia de elu si in juniu.

Nascere si mórte. Pe pamentu se afla unu miliardu trei sute de milióne de locuitori. — Peste anu moru 33.333,333 de ómeni, adeca in tóta díu'a: 91,950; in tóta ór'a: 3,700; in totu minutulu: 60 insi.

Asié in tóta secund'a se intempla câte unu casu de mórte, si sub fiesce-care pal-pitare a animei nóstre se incuía câte unu co-siciugu.

In Francia peste anu moru 860,000 de ómeni, adeca in tóta ór'a câte 100 de insi.

Mai multi se nascu decátu moru.

Spre norocire nu este inmormentare, care sè nu fía desdaunata cu vr'unu botediú: ba

acést'a e mai multu decátu desdaunare, cà-ci pe globulu pamentului peste anu sunt 37.037,037 de nasceri; in tóta díu'a 101,500, in tóta óra 4,200; pana ce se stingu intru unu minutu 60 de vietii, sub decurgerea aceluia-si timpu pasiescu in viétia 70 de prunci.

Din acést'a urmédia cà locuitorii pamentului in totu minutulu se inmultiescu cu 10 ómeni; in tóta ór'a cu 600; peste dí cu 14.400; in tóta lun'a cu 430,000; si peste anu cu 116.000,000.

Asié locuitorii pamentului sub 10 ani se duplica.

Inmultire inspaimentatória, nu e asié? Nu trebuie se ne infricosiámu de ea!

Ingrigirea, ce s'ar poté nasce din neajun-sulu spatiului si a nutretiului, se liniscesce prin acea lege a naturei, cà: poporatiunea de comunu e amesurata cuantitatei nutremen-tului.

Animalele. Sciinti'a si esperinti'a adeveres-ce, cà fiesce-care animalu de cincii séu síese ori traiesce mai multu, decátu câtu timpu se recere la crescerea lui perfecta.

Camil'a cresce optu ani, traiesce de cincii ori 8, adeca 40 séu 44 de ani; calulu cresce in cincii ani, si traiesce de 5 ori 5, adeca 25 ani; vitele si leulu crescú 4 ani si traiescu 16 séu 20 ani; canele cresce in doi ani, si traiesce 10—12 ani; mâti'a cresce 18 luni si traiesce 9 séu 10 ani; omulu cresce pana la anulu 20, cà-ci organele óseloru atunci si-ajungu com-plet'a desvoltare, dreptu aceea ar trebuí se tra-iesca de 5 ori 20, adeca 100 de ani.

Poporatiunea pamentului. Locuitorii suprafa-tiei pamentului pana acum cunoscute, numera unu miliardu trei sute de milióne de ómeni; acestia vorbescu 3000 de limbe, se tienu de 100 religiiuni, si se impartu in 3 soiuri diferi-te: caucasicu, mongolicu si ethiopicu.

S'au analisatu mumie 2—3000 de ani, si din aceste analisári sciintifice a aparutu, cà scheletulu de omu din timpulu presinte e chiar de acela, de care fu scheletulu anticului omu egiptianu. Soiulu omenescu nu s'a straformatu in nimicu, si lungimea vietii omenesci e aceea-si; deci viéti'a omului si asta-di chiar ca si in timpulu Faraoniloru se estinde pana la unu secolu.

S A L O N U ?

Glume istorice.

Imperatulul ~~Enrich~~ Enrich alu IV, esîndu odata la venatôre, se perduse de suit'a sa.

Vediendu unu tieranu siedîndu langa unu arbore, lu-intrebà ce face acolo?

Tieranulu response, cã voiesce a vedé pe imperatulul.

— Déca voiesci sè vedi pe imperatulul, — response Stapênitoriulu, urca-te la spatele mele pe calu si te voiu duce intr'unu locu, unde lu-poti vedé cu inlesnire.

Tieranulu se urcã bucuros pe calu si ambii caletorindu intrebà tieranulu : Dupa ce semnu voiu poté cunósce pe imperatulul ?

— Dupa acest'a, — response Enrich — cã pe candu toti cari sunt pe langa elu, si-voru scôte chipiurile din capu, *ellu* nu-lu va scôte de locu.

Dupa pucinu timpu ratecitolu Enrich si-regasise suit'a sa si toti scotiendu-si chipiurile lu-salutau cu respectu.

Atunci Enrich intrebà pe tieranulu de la spate, cã : ai vediutu in fine pe imperatulul ?

— In adeveru, — dîse atunci tieranulu, unulu din noi doi, séu tu séu eu ! trebue sè fimu imperati, fiindu cã numai noi siedemu cu chipiurile in capu.

Din multe enaratiuni se vede cum regelui Fredericu celu mare i placea a ne cãgi pe betranulu generariu Ziethen, si cum acest'a nu-i remaneã detoriu regelui nici cu o litera.

Astu-felu odata regele voindu a vedé cum si-va ajutã betranulu generariu, demandã, ca la prandiu sè nu se puna lingura langa taieriulu seu.

Punendu-se sup'a pe mésa, regele dîse lui Ziethen : „la mancare voinice, inse misielu si ticalosu sè fia celu ce nu si-va mancã sup'a.“

Ziethen se facù, ca si candu n'ar observã intentiunea regelui, d'alu aduce in perplexitate, si liniscitu si-taiã o lingura din cõgi'a panii si mancã sup'a.

Dupa ce gatase cu sup'a, suridiendu se uitã in giurulu mesei si dîse :

— Cu sup'a am fi gatatu, inse acuma, domnii mei, misielu si ticalosu acel'a, ce nu-si mananca lingur'a, si cu aceste si-rõse lingur'a sa (de cõgia de pane.)

Papa Piu alu IX-lea, pe la 1841 fusese silitu sè se imprumute la Muntele-de-pietate. Tocmai atunci fusese proclamatu ca cardinale. Intr'o dî, o biéta femeia intrã in apartamentele sale.

— Eminintia, — i dîse ea aruncandu-i-se la picioare, sum fõrte nenorocita ; te rogu ajuta-me cu ceva, cã-ci nu mai am nimic.

Cardinalulu cam incurcatu, si-deschise cutiele si nu gasi 'n ele nici chiar o moneta. D'odata inse se scolã, cã-ci o ideia i trecuse prin minte. Puse man'a p'unu obiectu de argintu, si, dandu-lu cersîtorei :

— Ia-lu iute, — i dîse, — si du-te de-lu depune la Muntele-de-pietate, de unde lu-voiu scôte mai tardiu.

Sér'a intendantele seu i dîse :

— Eminintia, lipsesce unu obiectu de argintu ; trebue sè fia unu hotiu in casa.

— N'ai fi dta ?

— Ferésca Dumnedieu !

— Atunci lu-iertu.

Celebrulu maestru Mayerbeer a lasatu dupa mórte-i dóue opere : unu „Faust“ si o „Judita.“

Ambele aceste opere sunt depuse la editoru si ascépta numai majoratulul nepotului lui Mayerbeer, carui sunt legate.

Dara ele nu voru deveni proprietatea nepotului, decãtu numai candu unu comitetu de artisti lu-va declarã de perfectu musicantu.

Editorulu, interesatu a se represintã câtu mai curendu operele ilustrului compositoru, a facutu totu ce i-a statu prin putintia, spre a desvoltã in junele elevu gustulu musiciei.

Din nenorecire inse acest'a se aréta fõrte inde-retnicu la tóte silintiele bietului editoru.

I s'a datu totu felulu de instrumente pentru a-lu tîntã : numai de toba s'a atinsu pucinu ! Insedar i aducu pe artistii cei mai mari, spre a-i ascultã, nu simte cea mai mica impresiune, ba inca i se pare o nebunã a se ocupã cu asemene nimicuri ; dupa cum dice elu.

Si astu-felu cele dóue partituni, o avere intréga ! ascépta in cuferulu editorului sè li se puna focu, dupa vointia lui Mayerbeer, déca nepotulu seu nu va deveni unu musicantu perfectu.

B o m b ó n e.

— Mei tîgane, in cholera a moritu tata-teu.

— Ba.

— In ce dara ?

— In cortu.

— Mei Alesandre, sor'a-ta ar fi o féta fõrte frumõsa, numai déca nu si-ar tiutiuiã perulu asié tare.

— Ai dreptu, frate. Dar ast'a-i moda. Apoi nu este in aceea nimica.

Unu scriftoriu americanu a scrisu unu opu asié intitlatu :

„Svaturi bune pentru fete urite.“

Unu diariu facù observatiunea malitiõsa, cã editorulu nici odata n'a avutu idea mai rea, cã-ci tóta editiunea va remanè la elu necumperata.

In viétu'a femeiloru sunt dóue epoce insemnate si critice.

Candu femeia se intréba : „Óre pe cine sè alegu ?“ — si candu gandesce, cã „óre cine o va alege pe ea ?“

Barbatulu botîvu alu unei femei onorabile se spendiurà in gradina.

Vecin'a audîndu acêsta nenorocire alergà la ea cerendu o crénga de altuîtu.

— Speru, cã si in gradin'a mea va produce asemenea fructe, — dîse ea.

*

Unu studinte in medicina trecea unu esamenu.

Profesorulu, unu specialistu distinsu, presupune o bóla cu diferite fase ascendinte, care apoi ajunge la punctulu culminantè alu reului, la crisa.

— Ce ai face dta? — intréba pe candidatulu.

Acest'a se gandî multu si, negasindu nici o solutiune, respunde cu blandetie:

— Dieu! asiu tramite sè te caute pe dta.

Profesorulu nu se superà pe elevu, ci i dedo bila alba.

*

Doi portari de la bursa intelnescu pe X. fuman-du-si a lene cigar'a.

— Ce omu fericitu, — dîse unulu dintr'insii, sè se plimbe astu-felu, cu ambele-i mani in posunariele sale.

— Negresîtu! Destulu s'a plimbatu cu ele 'n posunarele altora!

*

La celu din urma balu alu domnului A. doi invitati vorbiau impreuna.

— Dupa mine, — dîse unulu din ei, — regin'a balului este acea dama bruna, in stralucitóri'a toaleta rosa.

— Credi acêsta? — Intrebà celalaltu.

— Ah! Domnule, ce ochi, ce trasuri divine, ce talia incantatória!

— Neaparatu, ea este bine . . .

— Oh! uita-te . . . sum nebunu . . .

— Da, da, nu-ti voi ascunde inse, cã sum si eu totu atâtu miscatu ca dta.

— Óre atât'a gratia si atât'a frumsetie, . . .

— Oh! Acêsta mi-aduce fiori; urméza!

— Sum in stare sè o rapescu!

— Negresîtu, déca n'ar fi maritata si déca n'aru fi femei'a meá!

CE E NOU?

 Rogàmù pe toti acei vechi prenumeranti ai nostri, carora li se tramite fóia fara sè fimu primitu inca pretiulu de prenumeratiune, sè binevoiéscã a-si achitã detori'a, aeu a innapoiã fóia, ca astu-felu sè-i stergemu din lista si sè nu facemu spese insedar. Asemene rogàmù si pe vechii nostri restantieri sè-si aduca a minte, cã nici decãtu nu este frumosu a primí fóia si a nu platí pretiulu.

** (*Siahulu Persiei*) a petrecutu optu díle, pana 'n 9 augustu, la Laxenburg, de unde a visitatu mai de multe ori espositiunea. Gurele malitíose povestescu multe incidinte picante din acêsta petrecere scurta. — Asié se díce, cã imperatés'a ar fi tramisu vorba Siahului, cã pe candu lu-ascépta in visita. Siahulu inse respunse, cã pe atunce dinsulu nu va poté vini. In urmarea acesteia imperatés'a in diminéti'a urmatória a plecatu la tíera, si nici nu s'a mai rentorsu câtu timpu

siahulu a petrecutu la Laxenburg. Se díce, cã Siahulu totu dormiã, si nu tienea de felu nici unu terminu. Astu-felu intr'o dí langa Schmelz i se facù o mare parada militaria. Ostasii asceptara tóta diu'a in caldur'a cea mai mare, cã-ci siahulu sòsi numai sér'a la 6 óre. Resultatulu fu, cã ferbintiel'a sórelui stinse viéti'a a 28 de soldati. Se mai vorbiã, cã dinsulu insu-si si-taiã gainele etc. ce le mancã, si la mésa nu se serviã decãtu numai de degetele sale. In fine mai amintimu, cã elu a adusu la plecare din Teheran 20 de lade pline de decoratiuni, si acuma candu a plecatu din Laxenburg, nu mai avea din ele numai patru.

** (*Cum se departéza vijeli'a.*) Nu de multu se ivi o mare vijeliã a supra comunei unguresci Inczéd din comitatulu Vasiului. Crisniculu, care e si invetiatoriulu comunalu, a intardiãtu a trage clopotele pentru departarea vijeliã, si candu apoi mai tardíu a fugitu in turnu, poporulu l'a aruncatu cu petri si l'a acusatulu pentru vijeliã. Bietulu invetiatoriu apoi s'a potutu convinge, cã dieu ungurii din Inczéd mai au inca trebuintia de multa invetiatura!

** (*O medaila lui Thiers din partea Romanilor.*) Diuariulu „La Roumanie“ din Bucuresci face unu apelu pentru o subscriptiune franco-romana in scopulu d'a se oferí lui Thiers o medalia comemorativa pentru liberarea teritoriului francesu, liberare alu careia terminu s'a scurtatulu gratia staruintiei si desterritãtii politice a octogenariului barbatu de statu.

** (*Unu circus suflatu de ventu.*) Foile americane anuncia, cã aprópe de Pittsburg in Pennsylvania, vijeli'a a nimicitu unu circus. Peste 500 de persóne, barbati, femei si copii, erau de fatia, si priviau productiunile, candu de odata incepù unu síroiu de plóia cu ventu grozavu, care apoi la momentu devení o vijeliã cumplitã, care apucã pandi'a ce acoperiã localitatea. Urmã o scena infioratória. Tîpete, strigate de spaima, din tóte partile. Petroleulu se versã si se aprinse. Animalele selbatice se eliberara. Ventulu suflã acoperisiulu, si astu-felu numai câti-va insi ca-diura jertfa acestei grozavii.

** (*Atentatu a supra drumului de feru.*) La 25 juliu, trenulu ce viniã de catra Maramuresiu, aprópe de puncte, erã sè patiéscã o nenorocire mare. Ómeni rei au pusu pe síne nãsce petri mari, ca sè restórne trenulu. Conductorulu inse observã acést'a. Astu-felu trenulu se oprí si nu se intemplã nenorocire.

** (*Unu lotru periculosu*) fu prinsu de curendu in Ungaria la Bodrog-Keresztur. Elu jefuía sub numele „Szóke“, dar numele lui adeveratu erã Nyéki Károly. Spre caracterisarea acestui banditu va fi de ajunsu a spune, cã guvernulu a anunciãtu pentru capulu lui unu premiu de 1000 de fl. Elu fu deja condamnatu odata la inchisóre de 20 de ani, dar a fugitu din temnitia din Sátoralja-Ujhely. La 28 l. tr. elu a intratu diu'a cu o trasura domnésca, cu doi cai buni, in B. Keresztur, dar o patí reu, cã-ci persecutoriã — cari din intemplanie erau chiar pe acolo — lu-prinsera!

** (*Magiarisare.*) In prim'a jumetate a anului curinte 139 de insi si-au magiarisatu numele. Si intre noi Romanii sunt fórtè multi, cari au nume straine, mai alesu sèrbesci si unguresci. Amu vedé cu bucuriã pe toti acestia romanisandu-si numele.

** (*In giurulu Siriei.*) in comitatulu Aradului, de câtu-va timpu grasséza o banda de lotrii, compusa

din patru insi. Toti patru insi sunt unguri. Ei au facutu deja câte-va crudimi ingrozitorie.

** (*O placuta chiamare politienésca.*) Celebrulu profesor de dantiu din Paris, dlu Markowski, a fostu chiamatu dîlele aceste la biuroulu unui comisaru de politia din cartierulu seu; pentru ce credeti? . . . sè fia cercetatu si arestatu ca patrolistu? Nici decum. I s'a transmisu o nota a ministrului afaceriloru straine, prin care i se notifica mórtea unui frate incetatu din viéti'a in Virginia, si despre care numai audîse vorbindu-se de capetêiulu lui, de vre-o 20 ani. NB. Acestu frate i lasà o stare de peste 300,000 franci.

Flamur'a lui Hymen.

☞ (*Cunun'a dlui Nicolau Nilvanu,*) advocatu in Siomcuta-mare, cu domnisiór'a Clara Marcu s'a intemplatu la 11 augustu in comun'a Coltirea.

☞ (*Dlu Grigoriu Stetiu,*) advocatu in comitatulu Satmare, la 19 juliu si-a serbatu cunun'a cu amabil'a domnisióra Ana Romanu, una din frumósele fiice ale tienutului satmariu numitu „tiér'a Oasiului.“ Dorimu junei parechie viéti'a fericita!

☞ (*Dlu Zacharia Chihereanu,*) telegrafistu in Têrgulu-Muresiului, la 17 augustu va serbá cunun'a sa cu domnisiór'a Maria Grecu in Reginulu Sasescu.

Societati si institute.

☞ (*Comitetulu pentru centralu serbarea de la Putna in 1871*) ni-a tramisu dîlele trecute si nóue darea de séma despre vinitulu si spesele acelei serbári. Spaciulu nu ni permite a publicá intregulu reportu; vomu estrage dara numai posituionile de frunte. Astu-felu vedem, cà s'au incassatu 9,026 fl. si s'a spesitu 6,302 fl. 50 cr., venitululu curatu remane dara 2,723 fl. 50 cr. Acésta socóta a fostu discutata in adunárele generale ale juniloru romani academici din Viena si fu verificata in intregulu seu sensu. Dupa verificarea acestei socotele s'a mai adunatu 415 fl. 67 cr., si s'a spesitu 413 fl. 8 cr. — adaugêndu-se vinitulu la celu de susu, resultatulu e 2,726 fl. 9 cr. Acésta suma s'a elocatu astu-felu: 1) s'a depusu in cass'a de pastrare 2500 fl. — 2) se afla la dlu N. Teclu, fostu presiedinte alu comitetului centralu o obligatiune de 70 fl., — 3) se afla in cass'a curenta a comitetului centralu in bani gata 98 fl. 37 cr., — 4) Asemene in cass'a comit. o obligatiune a dlui I. Haviciu 57 fl. 72 cr. Banii gata, precum si obligatiunile, s'au predatu Societáti „Romania Juna.“ Se observa inse, cà sum'a de 2500 fl. s'a delapidatu de I. Muresianu, fostu comerciante in Viena, cu care societatea va avé sè pórte procesu. Cu acestu reportu comitetulu centralu si-finesce activitatea sa ca atare, cedandu tóte drepturile sale societáti „Romania Juna.“

☞ (*Societatea de lectura junimeci rom. din Oradea-mare*) anuncia in reportulu seu anualu, cà a tienutu 24 de siedintie, in cari s'au cetitu 94 de incercári literarie, versuri si prosa, si au fostu 124 de declamatiuni. Bibliotec'a contine 520 de volumene de carti, si 389 scrieri de ale membriloru. In cassa la inceputulu anului — ca prin minune — nu se aflá nici unu cruceriu, acuma inse posede 50 fl. 66 cr.

☞ (*Congresulu orientalistiloru*) se va deschide in 1 septemv্রে la Paris. Cei mai renumiti orientalisti

din Anglia, Belgiu, Luxemburg, Hollandia, Italia, Statele Unite americane, Elvetia, Portugalia si Prusia au subscrisu literele convocátorie, ma le-a subsemnatu si ministrulu de justitia alu Japoniei. Aceste desbateri se voru ocupá nu numai de filologia, dar si de Latine anticitati, industria, numerulu natiuniloru, organismulu loru politicu etc. La inceputulu congresului se voru petratá cestiunile japonese, chineze, tatarice si indo-chineze. Se forméza si comitete separate locale, ma unele din aceste au si inceputu activitatea loru. Nu scimu fi-vomu noi Romanii represintati la acestu congresu? Déca nu vomu fi vomu perde éra-si o ocaziune buna pentru pledarea originei nóstre latine.

Literatura.

* (*„Diuarinulu „Federatiunea“*) pana la intrarea baniloru de prenumeratiune si mai alesu a restantiloru, va aparé numai odata pe septemana. Déca nepasarea publicului nostru va urmá totu asié, in curendu nu vomu mai avé nici unu diuaru sustienutu prin concursulu prenumerantiloru.

* (*„Istori'a critica a Romaniloru“*) de dlu B. P. Hasdeu — precum anuntiaramu si in nr. trecutulu — fu partinita dupa meritu nu numai de publicu, dar si de guvernulu romanu. Acuma aflámu cu bucuria, cà s'a pusu sub tipariu a dóu'a editiune. Prim'a fascióra va aparé in curendu.

* (*Din „Column'a lui Traianu“*) primáramu de odata 2 numere: alu 8-le si alu 9-le. Nrulu contine aceste: Necrologulu lui Cuza, Balta Alba de dr. Davila, Despre scrierile vechi perdate atingátorie de Dacia — de A. Papadopolu Calimah, Cum se scrie la noi istoria de Gr. G. Tocilescu, Romaniaa de M. Zamfirescu, Electricitatea in medicina de dr. Z. Petrescu, Despre ortografi'a limbei romane de Hugo Schuchardt, Regenerarea Greciloru si Romaniloru prin cultur'a limbei de C. D. Aricescu, Materia spiritulu si divinitate de B. P. Hasdeu, La mórtea lui Cuza, de Alesandru Macedonschi, Bibliografia, La mórtea lui Cuza poesia, Unu echo din Italia. Éra nr. 9 contine urmatóriele materie: Filosoff'a idealista si nóu'a filosofia realista in Germania de la Hegel incóce de Gr. Bengescu, Progresulu diuaristiceci in Romania'a de C. D. Aricescu, Diuariele romane cari au aparutu in Dacia si in alte parti de la 1825 pana adi (o lista fórt defectuósa) de C. D. Aricescu, Cum se scrie la noi istori'a de Gr. G. Tocilescu, Originea civilisatiunii de B. P. Hasdeu, Despre sabi'a si sigilulu lui Tudoru Vladimirescu de C. D. Aricescu, Unu asasinatu la portile curti de apelu din Bucuresci de B. M. Missiru, 1 maiu comedia in 1 actu de N. Tîncu.

T e a t r u.

☉ (*Teatrele ungueresci din Budapesta*) nu progreséza de felu. Dupa ce Mus'a germana din Buda fu eschisa de totu, éra in Pesta fu alungata chiar la marginea orasiului, se infintiaru alte trei teatre nóue ungueresci, tóte pentru poporu, si a nume unulu in Buda si dóue in Pesta. Inse nu potura obtiené succesele dorite. Tóte aceste trei teatre se voru inchide in curendu. Acuma diuariele ungueresci ataca pe directori, cà aceia n'au avutu unu repertoriu bunu; éra directorii de siguru voru respunde, cà de unde naiba sè

compuna ei repertoriu bunu, déca literatur'a dramatica unгурésca n'are destule piese, de tréba spre a se poté face unu repertoriu bunu? Éra noi vomu observá, cà cui sè jóce ei si acelu repertoriu bunu in Buda-pesta, — unde publiculu ungrescu e atátu de micu?!

Espositiunea universală de Viena.

△ (*Plóua 'n espositiune.*) Éca dóue lune si jumetate, de candu s'a deschisu espositiunea, de candu plóua intr'ins'a, de candu o bate pétr'a si o vijie ventulu si tocmái adi se gasesce c'aru fi prudinte sè i se inspecteze invelisiulu. Si o comisiune de esperti s'a si numitu deja, cu sigur'a misiune d'a asigurá, cà in galerii nu póte picá nici macaru o singura picatura de apa. Intr'o dí s'a observatu, cà femeile si-deschideau umbrelele in rotunda, s'a auditu spuindu-se cà meta-seriele din Lyon erau inundate, si cu multu zelu, s'a imaginatu acésta fericita combinare: sè se suie pe invelitória espositiunii o cantitate óre-care de ingeneri cu misiunea d'a-i numerá gaurele. Si nu se spune, cà li se va platí acésta suire.

△ (*O estravagantia americana.*) Unu espunetoriu americanu, la Viena, a nume Guillaume Bachotz, fórte putínu familiarisatu cu esigentiele bacisuriloru, ce se dau la chelneri, a patitu o rusine in restaurantulu, „Zur schönen Sclavin“ pe Prater. Unu baiatu cerendu-i 15 cruceri pentru cà i-a procuratu o cigara, curiosulu Yankee a gasitu fórte scumpu acestu bacisulu si l'a refusat netu; servitoriulu s'a superatu focu. Americanulu, crediendu cà are a face cu unu indianu modocu deghisatu, a trasu revolverulu seu din busunaru si erá gata sè incépa ostilitátile, candu o intervenire a doi vecini, i-a abatutu arm'a, facéndu sè-i cada josu din mana. Numai de câtu apoi se ivira doi gardiani ai sigurantie publice, cari avura uritulu gustu de a trage la o parte pe rebelniculu englezu si de a-lu ridicá chiar din midiloculu societátii, fara nici o ceremonia.

△ (*List'a premiiloru*) de si nu este inca definitivá pana acum, dar se póte predice cum va fi intocmita. Austria a luat in pictura 80 medalie; in architectura din 26 esposanti, mai jumetate au fostu recompensati; in sculptura 18 medalii, in artele grafice 10. In totalu, Austria a obtienutu aprópe 125 medalie si Ungaria 26, din carii 14 pentru pictura, 6 pentru architectura, 4 pentru sculptura si 2 pentru artele grafice. Cam slabu lucru si pe acestu teramu, candu vomu face comparatiunea intre Austria si urmatóriele state cari au espusu. In pictura: Germania a luat 150 medalie, Francia 138; Englitera si Russia fiacare câte 29; Elvetia 9. In sculptura: Francia 34; Italia 30; Germania 23; Belgia 8; Englitera 7; Russia 6; Elvetia 5. In architectura: Francia 26 medalie, din 80 esposanti; Italia 5, din 26 esposanti; Englitera 2. In artele grafice: Francia 49; Germania 16; Englitera 11; Italia 7; Belgia 4. Din 600 esposanti, Germania a luat peste totu 200 medalie. Francia a primitu 247.

△ (*Abié s'a mai reparatu cladirea palatului*) de espositiune, in care plóua si din care s'a derimatu mai multe parti, facéndu esposantiloru pagubi insemnate, si éta acum o amenintiare de alte nenorociri ce ni spune o corespundintia telegrafica din Viena, cu data 8 jului, inserata in „Standard.“ S'a facutu o incer-

care din cele mai criminale, dice corespundintia, aceea de a pune focu espositiunii. S'a gasitu in galeri'a cea mare unu mototolu de hartii carii ardeau incetu in nisce stofe. Din norocire, pericolulu s'a prevenitu si o ancheta rigurósa este insarcinata cu urmarierea si descoperirea faptuitoriloru.

△ (*Espositiunea Vienei a facutu completu fiasco,*) si pare cà si elemintele, si epidemiele, au concuratu sè probeze cà nu tóte muscele facu miere. Alt'a e Parisulu si alt'a e Viena; alt'a e Francesulu si alt'a e Austriaculu. Straganire de géba, cheltuele d'a surd'a. Fabricantii cei mari ai Angletei n'au tramisu nimic, si au avutu si cuventu pentru cà, pe langa tóte cecelealte, ce progresu alu industriei s'a potutu face in cincii ani? Ca sè fia necesitate d'o espositiune universală spre emulatiune si desvoltare in cele ce facu avutiele societátiloru, trebuie negresítu unu timpu óre-care, cà-ci ce folósescu acelea-si lucruri pe cari le-amu vediatu la Paris, sè le mai vedemu si la Viena? O espositiune universală atrage cheltuele mari si din partea fabricantiloru, si din partea Statelor, si din partea particulariloru. Pentru ce aceste cheltueli, candu nu avem sè vedemu de câtu cele ce-amu mai vediatu? Falimente peste falimente tocmái candu se vérsa bani in Viena, si apoi tifusu, cholera, scumpete neaudita si saracia lucia! Éta rezultatulu acestei espositiuni!

Industria si comerciu.

|| (*Unu nouu metodu pentru femeii de a dobandi bijuterii.*) Unu barbatu cu nevést'a si copilulu seu se plimbá intr'o dí pe trotuaru, candu de odata nevést'a, care se gasiá intr'o positiune din cele mai interesante, devine palida si díse cà-i vine reu. Barbatulu se grabi a o tiené spre a nu cadé, pe candu unu bijutieru, inaintea pravaliei caruia se petrecea acésta mica scena intima, veni in ajutorulu sociulu si-lu rogá sè poftésca cu dómn'a sa in pravalia. Dupa câte-va minute, femeia redeschise ochii sei cei frumosi si incépú a-i plimbá a supra bogatelor bijuterii ce o incungiu rau; dupa aceea, putínu câte putínu, se prefacú cà si revine in simtíri, si ca din intemplanie, admirandu acele frumusetie aurite, luá in mana candu un'a candu alt'a din bijuteriile ce negustorulu se grabiá de a i le da se védia. — Draga, — díse ea, cu o vóce barbatului seu, déca asiú avé gustu pentru unu lucru din tóte aceste? — Nu te gandesci de locu . . . scump'a mea, se grabi a-i respunde barbatulu, strivindu unu surisu intre dinti. — Atunci, nici sè me mai gandescu! Si frumós'a femeia se prefacú cà dà inapoiu o parechia de cercei pe care pusesse ochii; inse mai nainte de ai lasá din mana, o lacrima veni sè-i pateze obradiulu. Sermanulu barbatu cedá: cerceii fura cumperati si fest'a fu jocata. Dupa unu quartu de óra, socfi si copilulu treceau pe dinaintea unei pravalii si jocuri; copilulu, la randulu seu, strigá si dinsulu cà-i vine reu. — Éta, ca sè-ti tréca, — díse tata-seu furiosu, dandui o calcavura la céfa. — Dara, tatitia, te asiguru cà este unu gustu ca alu mamei, — respunse copilulu plan-géndu.

|| (*A patítu-o Siahulu Persiei!*) Pe candu regele regiloru se affá la Paris, intr'o dí plimbandu-se prin galeriele de la Palais Royal intrá la unu bijutieru renumitu si negutatoriu de orologiuri. De odata negutatoriulu, privindu la egret'a siahului, care o

portá in tóte dílele, lu-intrebà de unde a cumperatu-o si cu câtu a platitu-o? — Am cumperatu-o la Teheran si am platitu-o cu cinci sute mii franci, — respunse sihulu. — E bine, — díse bijutierulu, ati fostu furatu; aceste diamante sunt false. — Nu se póte, — strigà regele regiloru; déca va fi adevératu voiu ordoná sè descapiteze pe insielatoru? Si plecà indata, murmurandu incetu: — Par' cà n'asiu fi sciutu si eu totu asié de bine ca omulu acest'a! Diuariulu „L'Evenement“ din care estragemu acestu faptu, — lu-garantéza.

|| (*Dlu Gregorin Ganescu,*) Romanu stabilitu si impamentenitu in Francia, corespundinte alu foiei „Nóua-Pressa-Libera“, are o proprietate incantatória langa Enghien, pe care o oferì spre vendiare duce-lui d'Aumale, pentru bagatel'a suma de 400,000 franci.

Economia.

() (*Cultivarea petunieloru.*) Petuni'a e una dintre florile cele mai frumoase si mai placute, fiindu cà infloresce anulu întregu, chiar dupa ce a cadíutu brum'a, pana se acopere cu néua. Multi s'au încercatu a luá petuni'a in óle spre a o pastrá iern'a in casa, sperandu cà va infloři si acolo, dar n'au isbutítu toti, si cu parere-de-reu au trebuitu sè se desparta d'acéstá placuta flóre. Credemu, cà vomu face unu placutu serviciu celoru ce le placu florile, spuindu-le cum au sè-si cultive petuni'a in casa, ca sè infloresca si acolo. Petunieloru pe care voimu a-le ierná, pe la finele lunoi augustu st. v. ori in 1—10 septemvre st. n., li-se taia cotórele, lasandu-se numai de câte 5—6 degete de lungi, ér o ramura se lasa întréga, câtu e de lungá, neciontita. Prin acéstá plant'a e silita sè produca ramure nóue tinere, cari se voru aretá cu multímea la locul ciontirii. La finea lui septemvre se scotu din pamentu plantele astu-felu pregatite si se asiédia in óle, taiandu-se si ramur'a unica ce s'a lasatu neciontita, ca si celelalte. De cum-va nu s'a scosu cu pamentu cu totu radecinele, atunci se pastréza câtu-va timpu in locu caldurosu, dar la umbra, si se uda de câte-ori e de lipsa. Se lasa afara pana ce cade brum'a, atunci se trasportá in casa caldurosa, la locu espusu sórelui. In Martiu va fi inflořita frumosu, chiar pe timpulu candu alte flori n'au inflořitu inca, dar numai déca se voru lasá numai unele ramuri mai frumoase, rupendu-se celelalte. Déca voiesce cine-va sè-si inmuliésca petuniiele póte altoi unele ramuri frumoase, déca le va taiá înainte d'a muguri, cam catra midiloculu fauru st. v. si le va pune in óle, unde se uda desu. Déca se voru acoperi cu câte unu paharu, inradecinare e mai sigura. Astu-felu se póte face o colectiune frumoasa de petunie.

Suvenirea mortiloru.

† (*Immormentarea episcopului Szilágyi*) s'a facutu sambeta la 9 augustu diminéti'a la 9 óre, potificandu Pré S. Sa parinte episcopu de Gherla Mihaiu Pavelu, cu asistintia numerósa de preoti. Din testamentulu repausatului amintimu, cà sum'a legatelor

se urca peste 130,000 fl. Intre altele gimnasiului de Beiusiu 20,000 fl., fondului preotiloru deficienti 20,000 fl., pentru scól'a de fete din Oradea-mare 10,000 fl., seminariulu domesticu 300 fl.

† (*Macedonu Popu,*) prepositulu capitulariu alu bisericeii catodrale de Gherla, a repausatu in Clusiu la anulu alu 64-le alu vietii sale, la 29 iuliu.

† (*Sidonia Petrecu,*) juna de 19 ani, in suburbiulu „Fabricu“ alu Timisiorii á cadíutu jertfa epidemiei la 2 augustu.

† (*Éma Ciortusu,*) soei'a dlui oficialu de finantie Stefanu Ciortusu in Timisioara, fu rapita de cholera la 5 augustu.

Choler'a.

= (*Receptu in contra cholerei.*) Dr. Révillon scrie, cà celu ce suferé de diarhoea, mai pe susu de tóte are sè grigésca de mancárele si beuturile sale. Beuturile recórose sunt periculóse, asié dara câtu de setosu e cine-va trebue sè beie numai putínu. Vinulu rosíu, dar nu celu vechiu, ci mai alesu celu nou si cam acríu, e mai recomandabilu; trebue mestecatú ca apa câtu de calda. Oulu móle, numai putínu fertu, e mancarea cea mai potrivita; — inse fara pane si sara.

= (*In comitatulu Bihariei*) in 312 sate s'au ivitu casuri de cholera. Pana la 22 iuliu s'au bolnavitu 11,639, au moritu 3307. Epidem'ia mai grozavu a grassatu in opidulu Salonta-mare, unde au moritu si câte 44 pe dí. In Oradea-mare cholera nu mai e asié periculósa.

= (*In comitatulu Huniádórei*) pana 'n 21 iuliu au moritu 1060. Numai in Deva au incetatu din vietia 71 insi.

= (*La Clusiu*) pana 'n 31 iuliu au moritu 333, in Felécu 10.

= (*In Reginulu Sasescu*) inca s'a ivitu cholera.

= (*La Orascia*) epidem'ia si acuma totu grasséza, sermanii choléristi dupa chinuri de 5—6 díle si respira viet'ia.

= (*In comitatulu Aradului*) pana la 24 iuliu au moritu 1986. Aice epidem'ia incepú a scadá, dar acuma éra-si se maresce.

= (*In Selagiu*) cholera pustiesce in mai multe comunitáti. Moru bietii ómeni de storcu indurare.

= (*In Sighetulu Marmatiei*) numai la 29 iuliu s'a ivitu epidem'ia. In satele din pregiuru inse domnesce mai de multu.

= (*In comitatulu Timisiorii*) numai in 37 de comunitáti domnesce cholera. Pana 'n 14 iuliu au moritu 314.

= (*Cholera de la 18 iuliu pana la 2 augustu*) in tóta Ungaria si Transilvani'a a stinsu 15,855 de vietii. Din inceputulu epidemiei pana la terminulu amintitu au moritu 36,435 de insi.

= (*In orasiulu Timisioara*) epidem'ia grasséza mai alesu in suburbiulu „Fabricu.“ Numerulu victimelor — precum ni se scrie — se urca la 30—40 pe dí. —

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strada lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avem din inceputulu anului trecut.